

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр.1128/1 донетом на седници одржаној дана 26. априла 2023. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда **Нине Живковић** под насловом „Поетика прозе **Радослава Петковића**”, урађену под менторским руковођењем проф. др **Михајла Пантића**.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. МЕНТОР

Име и презиме: Михајло Пантић

Звање: редовни професор

Ужа научна област: Српска књижевност

Датум избора у звање: 25.11.2009.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Тихомир Брајовић

Звање: редовни професор

Ужа научна област: Српска књижевност

Датум избора у звање: 16.10.2013.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: др Мина Ђурић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Српска књижевност

Датум избора у звање: 21. 3. 2023.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

4. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: др Бранко Илић

Звање: доцент

Ужа научна област: Књижевност са методиком

Датум избора у звање: 14.9.2022.

Установа на којој је запослен: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Нина (Бобан) Живковић
Датум и место рођења:	1.11.1988, Ћуприја
Наслов мастер рада:	„Лик Марка Краљевића у српској драми 19. и 20. века”
Датум одбране мастер рада:	30.9.2013.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Филолошки факултет Универзитета у Београду
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Српска књижевност

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

1. „Постмодернистичка светлост у бунару прошлости: Истина прошлости и човека у историји у роману *Судбина и коментари* Радослава Петковића“, *Узданица*, XIV/1, 2017, стр. 181–195.
2. „Однос историјске стварности и фикције у роману *Сенке на зиду* Радослава Петковића“, у: М. Кулић (ур.) *Наука и слобода*, зборник радова са научног скупа, књ. 11, том 1, Пале: Филозофски факултет, 2017, стр. 487–501.
3. „Идеја о путовању душе у роману *Савршено сећање на смрт* Радослава Петковића“, у: Д. Бошковић, Ч. Николић (ур.) *Српски језик, књижевност, уметност: зборник радова са XIII међународног научног скупа, Бебе*, том 2, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2019, стр. 649–662.
4. „Један могући туристички водич – *О Микеланђелу говорећи* Радослава Петковића“, у: Д. Бошковић, М. Ковачевић (ур.) *Брендрави у књижевности, језику и уметности*, зборник радова са научног округлог стола, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2019, стр. 257–269.
5. „Море као/и гробље у прози Радослава Петковића“, у: Д. Бошковић (ур.) *Гробља: Књижевно-културна материјализација смрти*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2019, стр. 405–415.
6. „Хришћанска мисао и проза Радослава Петковића – о човеку као палом бићу“, *Црквене студије*, бр. 17, 2020, стр. 373–385.
7. „Зашто Петковићеви јунаци (не) пију?“, у: Д. Бошковић, М. Ковачевић (ур.) *Брендрави јела и пића: књижевност, језик, уметност, култура*, зборник радова са научног округлог стола, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2020, стр. 73–83.
8. Мср Нина Живковић уредила је издање приређене прозе: *Радослав Петковић*, Нови Сад: Издавачки центар Матице српске, 2023, са предговором „Ступање на песак: историја и имагинирање у делу Радослава Петковића“ (стр. 7–24).

IV НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Поетика прозе Радослава Петковића“

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет докторске дисертације Нине Живковић је поетика прозе Радослава Петковића, романсијера, приповедача и есејисте. Циљ истраживања спроведеног у оквиру дисертације је да се што обухватније опише, систематизује и протумачи прозни опус писца, односно да се помном анализом његових остварења сагледају карактеристичне одлике и домети ауторовог стваралаштва у српској (постмодернистичкој) књижевности.

Интерпретација Петковићевих романа, приповедака и есеја усмерена је ка утврђивању суштински одређујућих исходишта пишчеве поетике, као и њиховог утицаја на обликовање тематског спектра, идејног слоја и приповедачких поступака, односно најважнијих особина ауторовог стваралаштва.

У разумевању, представљању и систематизацији Петковићевог поетичког система кандидаткиња је узела у обзир експлицитне и имплицитне назнаке у пишчевом прозном опусу, али и његовим текстовима штампаним у књижевној периодици, недељницима и дневним листовима, у предговорима издањима других аутора, као и у разговорима са писцем. Резултати истраживања указују на сложени однос међусобне интерпретације и узајамног значењског и идејног богаћења између публикованих књига и засебно објављених текстова, односно интервјуа. Како се у дисертацији истиче, анализирани текстови откривају кохерентан и вишезначан поетички систем, суштински одређен већ на самим почецима пишчевог стваралаштва.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Осим назначене претпоставке о могућности и оправданости утврђивања карактеристичних одлика Петковићевог стваралаштва, истраживање полази од тезе да, упркос богатој књижевнокритичкој рецепцији пишчевог опуса која му је претходила, о прози тог писца није написана монографска студија синтетичког карактера.

Синтеза коју истраживање Нине Живковић настоји да пружи књижевноисторијски је контекстуализована – она разматра место Петковићевог стваралаштва у оквирима српске књижевности постмодернизма, и указује на најважније елементе, односно закључке остварених књижевнокритичких увида. Циљ кандидаткињиног истраживања је да се неки од већ постојећих закључака (првенствено оних који се односе на Петковићеву фикционалну прозу, будући да су његови есеји били мање читани и тумачени) потврде додатним примерима, протумаче у другачијем контексту, анализирају из перспективе сагледавања дијакхронијског развоја одређене идеје или наративног поступка и укључе у интерпретативни контекст најважнијих поетичких законитости целокупног Петковићевог опуса.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Садржај докторске дисертације „Поетика прозе Радослава Петковића” организован је у девет поглавља: „Увод” (1–73), „Историја и фикција у прози Радослава Петковића” (74–113), „Истина и фикција” (114–134), „Интертекстуалност у прози Радослава Петковића” (135–191), „Приповедачи и приповедање у фикционалној прози Радослава Петковића” (192–228), „Фантастика у фикционалној прози Радослава Петковића” (229–256), „Обликовање хронотопа у прози Радослава Петковића” (257–287), „Јунаци Петковићеве прозе” (288–298), „Закључак”

(299–302), са одговарајућим, посебно насловљеним потпоглављима. На крају дисертације (303–315) налази се попис извора и цитиране литературе, који садржи 292 јединице. Биографија ауторке представљена је на 316. страни.

У првом поглављу дисертације представљени су радна биографија и библиографија Радослава Петковића, књижевнотеоријско одређење појма *поетика*, два кључна исходишта пишчеве поетике и њихов међусобни однос, концизан хронолошки преглед пишчевог стваралаштва, најважније одлике српске постмодернистичке књижевности, њена поетичка кретања и Петковићево место у назначеном књижевноисторијском контексту, као и значајни резултати књижевнокритичке рецепције ауторове прозе.

У основи Петковићеве поетике Нина Живковић уочава епистемолошки и телеолошки скептицизам, али и наду у могућност досезања смисла у егзистенцији и нарацији. Скептична перспектива писца сродна је природи постмодернистичке књижевности, али у исто време надилази њена данас добро релативизирана начела. Кандидаткиња примећује да поменута сумња континуирано егзистира у пишчевом опусу и суштински одређује његов тематско-мотивски систем и наративне поступке, због чега Петковић и у постпостмодерном добу у значајној мери остаје привржен поетичким, мотивским и приповедним опредељењима карактеристичним за његову прозу осамдесетих и деведесетих година 20. века.

У дисертацији се наводи како из наде у постојање смисла проиходи Петковићев континуирани дијалог са књижевном и филозофском традицијом, посебно са текстовима и идејама античке, ренесансне и модернистичке књижевности и филозофије (на првом месту Платона, Мишела де Монтења и Марсела Пруста), чиме се имплицитно откривају важне теме и питања пишчевог стваралаштва: време, смрт, људска душа и хетерогени идентитет. Петковић, супротно претпоставкама о постмодернистичкој поетици, верује у парадигматску, метафоричку истину књижевности, у њену моћ да сведочи о постојању и буде егзистенцијални путоказ.

Полазећи од теоријских ставова наведених у тексту Стефана Ерколина „Енциклопедијски модус у модернистичкој и постмодернистичкој књижевности“, кандидаткиња претпоставку да се у пишчевом опусу могу уочити особине енциклопедијског модуса оправдава чињеницом да поменути опус интегрисхе цивилизацијска знања из различитих области, реализује плуралност књижевних жанрова и стилова, указује на различите врсте уметности и заузима важно место у корпусу српске (постмодернистичке) књижевности. Истраживање показује како је енциклопедизам значајна одлика Петковићевог опуса у целини (посебно његових романа), и када је реч о успостављеном интертекстуалном систему, и о својствима нарације, потом природи приповедача, фикционалним световима па, коначно, и о пишчевим есејистичким промишљањима.

У оквиру представљања пишчеве позиције у контексту „младе српске прозе“ и зреле фазе постмодернизма, као значајно може се издвојити запажање да књижевни критичари и историчари често Петковићев опус нису смештали у неку од унапред дефинисаних група, чиме се упућује на сложеност и богатство пишчеве прозе, која надилази условну типологију. Особеност Петковићевог стваралаштва у контексту „младе српске прозе“ и зреле фазе постмодернизма уочава се у чињеници да овај аутор испрва наступа као писац дуже наративне форме, односно романа, у својим текстовима реферира на историју и негује садржајну причу.

Сажет хронолошки преглед Петковићевог опуса има за циљ да назначи везе, значењска прожимања и богаћења међу Петковићевим појединачним делима, кључне теме и мотиве, карактеристична наративна решења, при чему се често истичу идеје и ставови самога писца, односно његово разумевање популарне књижевности, афинитет према занимљивој и узбудљивој причи, схватање разлика и односа између фикционалне и есејистичке прозе, склоност ка романескном изразу, као и особено разумевање света које оставља могућност за превазилажење апсолутно рационалне спознаје и схватања стварности.

Кандидаткиња издваја четири фазе у досадашњем Петковићевом стваралаштву – прву одликују приповедачки поступци и питања карактеристични за модернизам и протопостмодернизам и она обухвата романе *Пут у Двиград* и *Записи из године јагода*; друга започиње *Сенкама на зиду*, одликује се најинтензивније заступљеним карактеристичним постмодернистичким наративним стратегијама и врхуни у роману *Судбина и коментари*; трећа фаза Петковићевог стваралаштва започиње првом есејистичком књигом (*Оглед о мачки*), која

тематски антиципира другу приповедну збирку (*Човек који је живео у сновима*), док се оправданост издвајања четврте фазе (која траје од 2006. године до данас) види у временској паузи коју је писац у објављивању књига направио, као и у новом кругу тема које се уобличавају у форми фикције.

Теоријску основу другог поглавља, у којем се испитује однос историје и фикције у Петковићевој прози, представљају студија Линде Хачион *Поетика постмодернизма: историја, теорија, фикција*, и идеје Ролана Барта, Хејдена Вајта, Пола Рикера, Брајана Мекхејла, Лубомира Долежела и других. Кандидаткиња анализира ауторово виђење историје, истражује његово разумевање односа између историјског детерминизма и човекове склоности да чини зло, интерпретира Петковићева есејистичка разматрања о условљености и идеолошкој заснованост представа и знања о прошлости и тумачи одлике пишчевих историографских метафикција.

Анализа пишчевог есеја „Историја као судбина“, у којем Петковић истиче важне поетичке одлике Пекићеве прозе и који кандидаткиња разуме као врсту имплицитног аутопоетичког исказа, показује како се у ауторовом опусу историја представља као детерминишућа сила, која дела у садејству и складу са случајем, чинећи да се свака људска акција временом претвара у пасивно трпљење, у жељу да се егзистира на маргинама историје или да се из ње побегне – радикалном променом простора или мистичном метаморфозом јунака.

Нина Живковић у Петковићевим романима уочава неколико тематских упоришта и наративних поступака карактеристичних за историографску метафикцију: идеју о несазнатљивости личне и колективне прошлости, иронијско разобличавање епске традиције, легенди и предања, тематизовање разноврсних облика докумената и сведочанстава, укључивање историјских личности, које некада могу послужити и као прототип у портретисању фикционалних јунака и обликовању њихове судбине, суптилну употребу анахронизама и инкорпорирање документарне, историографске грађе, при чему се упућује на пишчев афинитет према изворима који приближавају историографски и наративни дискурс.

Паралелно са поступцима којима се гради представљени свет (анахронизми, елементи фантастике, интертекстуалност, метанаративност), кандидаткиња у дисертацији наводи и примере којима се потврђује намера писца да верно представи епоху, што упућује на поигравање онтологијом текста, и на смењивање аутентизације фикционалног света и њеног деградирања.

У трећем поглављу дисертације однос истине и фикције у Петковићевој прози анализира се у контексту идеја Пола Рикера и филозофских, односно књижевнотеоријских претпоставки које синтетички предочавају студије Кете Хамбургер *Истина и естетска истина* и Корнелија Кваса *Истина и фикција*. Појам истине разматра се у више засебних категорија које припадају домену фикције и људске егзистенције.

На првом месту, закључак интерпретације романа *Сенке на зиду* и појединих Петковићевих есеја из књига *Употреба вилењака* и *Колумбово јаје* је да се сумња у могућност откривања истине прошлости пре свега везује за покушаје њеног проналажења у изворима и сведочанствима који претендују на документарност и објективност, али да се, с друге стране, сугерише поверење у метафоричку истину уметности, често оне која се удаљује од миметичке парадигме. Истраживање идејног континуитета романа *Пут у Двиград* и *Судбина и коментари* усмерено је ка уочавању начина на који се у Петковићевим текстовима разуме особени процес аутоимагинације. Иако би се у случају јунака какви су гроф Ђорђе Бранковић, Batista Calderoni и Стојан Јованович могло размишљати о негативним аспектима фалсификовања истине, кандидаткиња, упућујући притом и на резултате досадашње књижевнокритичке рецепције, истиче како се у Петковићевом опусу може уочити разумевање за назначени поступак као одговор на условности егзистенције. Интерпретација есеја из књиге *Колумбово јаје* усмерена је ка питању самоодређена, овога пута у животу и стваралаштву писца Итала Звева, Марсела Пруста и Мишела де Монтења. Истраживање показује да Петковић истиче значај личне истине и окренутости „малим“, приватним интересовањима и хтењима, посебно у наметнутом историјском контексту. Пето потпоглавље трећег поглавља, у којем се тумачи прича „Моје

игралиште за голф“, супротно претходно наведеним примерима, открива сумњу у могућност очувања личног простора среће, што открива двострукост и двозначност Петковићевог опуса.

У оквиру дисертације (не само у њеном четвртом поглављу) указано је на везе Петковићевог рада са идејама и текстовима Платона, хришћанске религије, Монтења, грофа Ђорђа Бранковића, Јована Рајића, Лукијана Мушицког, Доситеја, Достојевског, Толстоја, Пруста, Јејтса, Толкина, Вирџиније Вулф, Растка Петровића, Андрића, Црњанског, Киша, Пекића, као и са научном фантастиком, стрип културом, остварењима немог филма, ликовне уметности и тако даље. Истраживање показује како су интертекстуалне везе у делима Радослава Петковића готово непребројиве, па су у четвртом поглављу одабрани и анализирани репрезентативни примери.

Истраживање Нине Живковић показује како су реферирања и цитирања у Петковићевој прози семантички заснована и да формирају спектар идеја, асоцијација и аналогија које пред читаоце не постављају јединствено решење већ скуп могућности и претпоставки.

Највећа пажња у оквиру четвртог поглавља дисертације посвећена је врло сложеним и значењски богатим корелацијама између Петковићеве прозе, с једне, и питагорејско-платонистичко-неоплатонистичке, односно хришћанске мисли, с друге стране. Детаљна анализа начина на који су идеје и елементи биографија античких филозофа, значајним делом у контексту идеје о метемпсихози, инкорпорирани у роман *Савршено сећање на смрт* показује како интертекстуални дијалог у овом случају има своје структуралне, односно наративне импликације, али како у исто време учествује у обликовању пишчевих разматрања важних питања читавог опуса – може ли човек и у којој мери утицати на збивања у свом животу, али и историји, и која је њихова сврха. Дијалог са хришћанском мишљу омогућава да се ближе расветли Петковићев став о битним темама какве су људска душа и њено спасење, однос према Другој, живот у заједништву, усамљеност, самоубиство, оправданост људске патње и страдања, као и начин на који су оне фикционално уобличене.

Пето поглавље анализира дијахронијски развој фигуре приповедача у романима Радослава Петковића, а теоријску основу тумачења представља студија Франца Штанцла *Типичне форме романа*. У овом поглављу анализирају се и иновативне модификације жанрова и поджанрова. У вези са романом *Пут у Двиград* упућује се на трансформацију хронике, и закључује како се прво поглавље тог романа („Хроника града Двиграда“) може анализирати као псеудохроника, односно фикционализована историја, што се допуњује анализом приповедне збирке *Извештај о куги*, и треће књиге романа *Судбина и коментари*. У вези са *Записима из године јагода* интерпретирају се разлози и семантичке, односно наративне импликације изневеравања дневничког бележења. Значајан закључак у погледу коришћења романескних модела, а у вези са романом *Сенке на зиду*, био би да се особине немачког васпитног романа и његових каснијих модификација у модерној књижевности уочавају у особеном начину на који јунак проналази срећу, а то је, супротно од очекиваног, изласком из света, а не хармоничним постојањем у њему. Анализа поменутог романа укључује и упућивање на елементе пикарског романа, као и криминалистичког модуса, односно жанра, чија се предвидивост у Петковићевом делу превазилази. Елементе пустоловног романа кандидаткиња доводи у везу са мотивом и питањем искушења (у складу са Бахтиновим теоријским претпоставкама), примећујући како нису само јунаци романа *Судбина и коментари* они који проживљавају суштинске егзистенцијалне промене, већ је то и аукторијални приповедач.

Показујући да је избор приповедних модела примерен начину на који јунаци у прва два Петковићева романа доживљавају и разумеју своје постојање, Нина Живковић у вези са *Записима из године јагода* уочава разапетост између намере да се од живота сакрије и жеље да се у егзистенцији, последично и приповедању, учествује, што у Петковићевој романескној прози води ка фигури аукторијалног приповедача, који у романима *Сенке на зиду* и *Судбина и коментари* испољава врло сличне (стилске) особине, намере и интересовања. И у оквиру анализе романа *Савршено сећање на смрт* упућује се на склоност приповедача према мотивском варирању и међусобном огледању засебних делова текста, на полифонију и иронију у његовом гласу, али и на сагласје које постоји у односу хетеродијегетичког и хомодијегетичког приповедача.

У шестом поглављу анализирају се елементи фантастике у Петковићевој прози, њихово значење и улога. Интерпретација се заснива на типологији коју предлаже Сава Дамјанов, издвајајући ониричку фантастику, хорор, пројекцију сакралног, фолклорну фантастику, научну фантастику, делиричну фантастику и фантастику реалности.

Интерпретација показује како елементи фантастике у Петковићевим приповеткама учествују у представљању јунака, догађаја и ситуација, и обликовању простора. Такође, кандидаткиња примећује да у прва два Петковићева романа нема правих елемента фантастике, али да се у њима приповеда о душевним стањима и скривеним жељама јунака који ће у каснијим романима бити повезани управо са фантастиком. У вези са романима *Сенке на зиду* и *Судбина и коментари* упућује се на постојање алтернативних фантастичних светова, а докторандкиња исцрпном анализом показује како се прелаз јунака у паралелни простор брижљиво и детаљно припрема. Ипак, и у овом случају уочава се двострукост у обликовању мотива, односно догађаја, па се фантастични прелази могу тумачити као последица душевне поремећености јунака и његове земаљске смрти.

У роману *Савршено сећање на смрт* Нина Живковић као посебно значајну уочава, карактеристично постмодернистичку, загонетку „немоћног Супермена“ – јунака Филариона, који не познаје, а затим и не прихвата своје натприродне моћи, којима не може ништа да промени у току историјских збивања, што одговара Петковићевој визији људске судбине. Управо то је најважнија одлика овог јунака, који под именом Vilovsky наставља да живи у Петковићевој приповеци „Мала комедија забуне“ и допуњеном издању романа *Судбина и коментари* („Фатална госпођа Ризнић и друге судбине“).

Седмо поглавље дисертације уважава теоријске претпоставке Лотмана, Бахтина, Принса, Фукоа, Абота, Долежела, Мекхејла и других, док из истраживаног корпуса као посебно значајан издваја Петковићев текст „Проблем простора у прози Владана Деснице“. Резултати истраживања показују како је хронотоп у пишчевим делима обликован у процесу референцијалних и онтолошких удвајања, која га семантички богате, што се, између осталог, показује и на примерима важних градова Петковићеве прозе (Двиграда, Лондона, Трста и Константинополиса). Предочене су могућности тумачења простора као текста (у вези са градом Прагом), аналогije у контексту разумевања и представљања Медитерана у Петковићевим и Броделовим текстовима, као и семантика просторних симбола и хетеротопија пишчеве прозе: куће, биоскопа, гробља, острва, куле, мора и брода. Кандидаткиња закључује како у Петковићевим текстовима (културно)историјске и географске одреднице постоје пре као естетски него стварносни феномени, али да се у исто време рачуна и на традиционалне опозиције у обликовању простора и времена. Нина Живковић закључује да се у вези са Петковићевом прозом може говорити и о универзалним представама о Граду, Путу, Кући и Мору.

У осмом поглављу дисертације, чију теоријску основу чине идеје Шломит Римон-Кенан, Линде Хачион и Владиславе Гордић Петковић, указује се на примере обликовања хетерогеног идентитета јунака у Петковићевој прози, али и на особену потрагу за обрасцима егзистенције, „архетипским формулама“, међу којима се издваја идеја о човеку као путнику. Кандидаткиња у усамљености, разорној моћи сумње и времена и мисли о смрти (Ловцу) уочава елементе који суштински одређују живот Петковићевих јунака, па његову судбину посматра као облик реализације особеног антибајковног модела.

У закључном, деветом поглављу синтетички су представљени најважнији резултати истраживања.

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Узимајући дисертацију „Поетика прозе Радослава Петковића“ у целини, може се утврдити да је истраживање Нине Живковић засновано на: 1) помном читању и тумачењу Петковићевих прозних текстова; б) анализама кључних поставки садржаних у књижевноисторијским прегледима, односно приказима и освртима књижевних критичара; в) аргументацијама књижевних теоретичара, првенствено структуралистичке и

постструктуралистичке оријентације; г) сагледавању позиције Петковићеве прозе у оквирима српске постмодернистичке књижевности, али и у ширем мотивско-тематском, односно идејном контексту српске књижевности уопште.

Реч је о научно-методолошки утемељеном, доследном и сложенем истраживању, којем су претходили објављени научни радови кандидаткиње и захтевни задатак приређивања прозе Радослава Петковића.

Анализа пишчевих романа, приповедака и есеја показала је да се наговештаји његове поетике могу потражити у седам кључних тачака: у промишљању односа између историје и фикције; испитивању начина обликовања метафоричке истине у свету уметности и процесу (ауто)имагинирања; заснивању значењски богатог и врло разгранатог система интертекстуалних веза; трансформисању жанровских модела и динамичној измени приповедачких позиција; присуству елемената фантастике; обликовању симболички вишезначног и онтолошки удвојеног хронотопа; и виђењу људске егзистенције у особеном антибајковном кључу. Издвојене карактеристике одређују структуру истраживања, због чега су тематске, идејне и наративне особености и квалитети Петковићевих појединачних дела представљени у оквирима истраживања поменутих, суштински одређујућих одлика целокупног пишчевог опуса, док је сама интерпретација оснажена и аргументована одговарајућим теоријско-методолошким оквиром.

Нина Живковић закључује да сложени однос између скепсе и наде, као доминантних поетичких извора Петковићеве прозе, утиче на двозначност, односно двострукост пишчевог опуса, који се непрестано креће између два супротна пола, једнаке привлачности и снаге.

Поменуто двострукост кандидаткиња уочава на свим важним нивоима Петковићевог стваралаштва: у пишчевом поетском осцилирању између фикционалне и есејистичке прозе, у доживљају и разумевању прошлости и уметности, односно (ауто)имагинирања и приповедања, у сагледавању односа између историје и појединца, у семантичким импликацијама присуства изабраних елемената фантастике, у жанровској условљености идејних домета и функције интертекстуалности, као и у спектру симболичких значења просторних ентитета ауторове прозе (град је простор наслојавања културе и традиције, али и угрожени простор из којег живот нестаје; море је тајанствена сила која нуди срећу и смирење, али и велика гробница; пут доноси искушења, али нуди могућност заваривања смрти; дом је неодржива утопија, али и циљ којем се тежи). Такође, кандидаткиња примећује да аутор не тематизује само силе које надилазе снагу човека, већ и спасоносна решења – (ауто)имагинирање, као највиши облик људске слободе, и метафоричку идеју о апсолутном, фантастичном преображају.

Аналитичко читање књижевног опуса Радослава Петковића, како због његовог квалитета и уметничке посебности, тако и због проблемских питања која имплицитно поставља, и, не на последњем месту, зарад обима чије читање и истраживање захтева и време и знање, представља интерпретативни изазов првог реда. Докторска дисертација „Поетика прозе Радослава Петковића” мср Нине Живковић успешно одговара том изазову, уважавајући оно најбоље или најкарактеристичније што је о Петковићевом делу до сада речено, али одлази и даље, нудећи први покушај збирне анализе пишчевог идејно, тематски и обликовно разноликог, сложено сазданог, и сагласно томе аналитички захтевног стваралачког поља. Аналитичка и књижевноисторијска разматрања понуђена у дисертацији „Поетика прозе Радослава Петковића” усаглашена су са прегледно изложеним књижевнотеоријским постулатима који чине да предочено тумачење, односно појединачне анализе у интерпретативном збиру постану и уверљиве и прихватљиве у мери у којој наука о књижевности то допушта.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације

„Поетика прозе Радослава Петковића“ аутора Нине Живковић, констатовано је да утврђено подударње текста износи 2 %.

Овај степен подударности последица је цитата, библиографских података о коришћеној литератури, претходно публикованих научних радова докторандкиње, тзв. општих места и података, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „Поетика прозе Радослава Петковића“ кандидата Нине Живковић оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом „Поетика прозе Радослава Петковића“, коју је урадила кандидаткиња Нина Живковић под менторством проф. др Михајла Пантића и да је, у складу са прописима, упуту Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Михајло Пантић
ментор

2. _____
др Тихомир Брајовић
члан Комисије

3. _____
др Мина Ђурић
члан Комисије

4. _____
др Бранко Илић
члан Комисије